

Fremsat den 8. oktober 2025 af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) og Theresa Berg Andersen (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om forbedring af retssikkerheden for udsatte borgere, der indgår økonomisk forpligtende aftaler under falske forudsætninger

Folketinget pålægger regeringen i indeværende folketingsår at fremsætte et lovforslag, der beskytter udsatte gruppers retssikkerhed, f.eks. mennesker med demens eller kognitive funktionsnedsættelser, over for fjernsælgere ved at

- 1) oprette et tillæg til Robinsonlisten – en slags Superrobinsonliste – hvor der er et absolut forbud mod, at erhvervsdrivende kontakter den registrerede, og hvor den registrerede ikke kan give et samtykke til at blive kontaktet, f.eks. ved accept af uoverskuelige handelsbetingelser og privatlivsindstillinger i forbindelse med konkurrencer, tilmelding til nyhedsbreve m.v. Det skal også gælde de fire undtagelser, der findes i dag i forhold til aftaler om salg af abonnementer på aviser, forsikringer, redningstjenester og bøger,
- 2) sikre, at kun hvis den registrerede selv aktivt og direkte anmoder erhvervsdrivende, kan denne indgå aftaler,
- 3) sikre, at retsvirkningen er, at aftalen er ugyldig, hvis den erhvervsdrivende tager kontakt trods registreringen på Superrobinsonlisten,
- 4) sikre let og hurtig klageadgang til Forbrugerombudsmanden for borgere tilmeldt Superrobinsonlisten, så urimelige og/eller uønskede abonnementsaftaler kan annulleres hurtigt, og
- 5) sikre, at de foreslåede vilkår for borgere, der er registreret på Superrobinsonlisten, også skal gælde for borgere, der er registreret med en kreditadvarsel i CPR.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en revideret genfremsættelse af tidligere fremsatte beslutningsforslag, senest beslutningsforslag nr. B 182 (folketingsåret 2024-25) om forbedring af retssikkerheden for udsatte borgere, der indgår økonomisk forpligtende aftaler under falske forudsætninger.

Forslagets formål

Det er forslagsstillernes opfattelse, at der er utilstrækkelig beskyttelse af borgerne i dag, og at håndhævelsen af lovgivningen ikke sikrer den beskyttelse af mennesker med bl.a. demens og kognitive funktionsnedsættelser, der er brug for.

Det foreslås derfor, at loven skal ændres, så der oprettes en Superrobinsonliste, hvorefter der indføres et absolut forbud mod at kontakte mennesker, der står på listen. Forbudet kan ikke, som i dag, tilsidesættes af f.eks. samtykke givet via konkurrencer og lign. For at indgå aftaler med personer på Superrobinsonlisten kræves det, at den registrerede selv henvender sig fysisk, mundtligt eller skriftligt.

Tilsvarende foreslås det, at de foreslåede vilkår for borgere, der er registreret på Superrobinsonlisten, også skal gælde for borgere, der er registreret med en kreditadvarsel i CPR.

Det er forslagens formål, at borgeren stadig kan foretage de fleste økonomiske dispositioner selv, men at borgeren skal kunne framelde sig muligheden for hurtige tilbud og kredit- og abonnementsprodukter, som medfører uoverskuelige omkostninger. Muligheden for at kunne foretage en disposition selv kan eventuelt inødekomes ved et krav om, at borgeren aktivt selv skal henvende sig med et ønske om en aftale, f.eks. ved at kontakte sælger fysisk, mundtligt eller skriftligt.

Baggrund

Udsatte borgere, som f.eks. personer med kognitive funktionsnedsættelser eller demens, oplever i stigende grad at være ofre for aggressive salgsteknikker, især ved fjernsalg. De lokkes til at afgive deres oplysninger via f.eks. konkurrencer på nettet, hvor de for at deltage giver samtykke til at blive kontaktet af telefonsælgere. Det er oplysninger, som ofte sælges videre. Herefter får borgene sagt ja til at indgå aftaler, og da en mundtlig aftale ifølge dansk aftaleret også er en bindende aftale, hænger de på dyre abonnementer eller køb, de ikke har brug for. Der mangler et beskyttelsesniveau imellem fuld råderet og umyndiggørelse, da beskyttelsesbehovet ikke kan opfyldes med den almindelige Robinsonliste.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at særlig de udsatte borgers retssikkerhed som forbrugere ikke er tilstrækkeligt beskyttet gennem den gældende lovgivning, hvilket bl.a. kommer til udtryk gennem flere sager, der er beskrevet i pressen.

Som eksempel kan nævnes sagen, hvor en kvinde, der har demens og bor på plejehjem, trods registrering på Robinsonlisten og hemmeligt nummer blev ringet op i 2023 på sit plejehjem af en telefonsælger, der lokkede hende til at tegne et elabonnement på en lejlighed, hun var fraflyttet i 2021

(»Solgte elaftale til dement kvinde«, Ekstra Bladet, den 4. februar 2023).

Et andet eksempel er en kvinde, der ligeledes har demens og bor på et plejehjem, som blev kimet ned af telefonsælgere efter at have deltaget i konkurrencer på nettet, hvor hendes kontaktoplysninger er blevet solgt videre. Fra sin seng på plejehjemmet havde hun derefter indgået aftaler med telefonsælgere for 30.000-50.000 kr. på fem elabonnementer, mobilabonnementer, kosttilskud og antivirusprogrammer, hun ikke har brug for. Ifølge kvindens søn koster det megen tid og inkassogebyrer at forsøge at rette op (»Demensramte er nemme ofte for telefonsælgere«, Jyllands Posten, den 15. januar 2025).

I 2019 beskrev lige knap halvdelen af socialpædagogerne, hvordan de havde oplevet, at borgere med udviklingshandicap, hjerneskader eller dårlige kognitive evner enten har taget kviklån eller indgået større købsaftaler om f.eks. en scooter, et tv eller en mobiltelefon uden at kunne overskue de økonomiske konsekvenser (»Udviklingshæmmede narres til dårlige køb«, sl.dk, den 28. januar 2019).

DR kunne også i 2019 fortælle om en udviklingshæmmet mand, som ikke kan sige nej til telefonsælgere og endte med en gæld på 150.000 kr. Landsforeningen Lev kunne supplerende fortælle, at det ikke var et enestående tilfælde, og at kommunale handicapafdelinger i Esbjerg, Aabenraa, Tønder og Vejen oplevede problemer med udviklingshæmmede, der kommer i økonomisk ufare. Især kviklån og tilbud fra telefonsælgere får lokket nogle udviklingshæmmede i økonomisk ufare, uden at de indser, hvad det betyder for deres økonomi (Udviklingshæmmede Jørgen kan ikke sige nej til telefonsælgere: »Nu har han gæld på 150.000 kr.«, dr.dk, den 7. marts 2019).

Det foreslås derfor, at der indføres direkte civilretlige konsekvenser af at ignorere en eventuel kreditadvarsel. Advarslen er oplagt for personer med f.eks. demens eller kognitive funktionsnedsættelser. Sælgere kan eventuelt give personer med advarslen en kopi af aftalens dokumenter, som først kan accepteres af kunden efter 14 dage. Det giver tid og ro til, at den potentielle kunde kan gennemgå dokumenterne med et familiemedlem eller en bekendt og være sikker på aftalens indhold. En tilsvarende regel kendes fra køb og salg af fast ejendom, hvor det i praksis accepteres, at køberen kan betinge sin accept af sin advokats godkendelse.

Gældende lovgivning

I den gældende lovgivning er der en række regler og bestemmelser, der fastlægger, hvordan erhvervsdrivende må markedsføre deres produkter, og hvornår aftaler er gældende, som bl.a. har til formål at beskytte forbrugerne mod aggressiv markedsføring og aftaler om køb, som de ikke har mulighed for at gennemskue konsekvenserne af.

Markedsføringslovens § 10 beskriver, hvem der ikke må kontaktes uopfordret med henblik på direkte markedsføring. Loven håndhæves efter kapitel 9, og overtrædelse

kan straffes med bøde. Forbrugerombudsmanden er ikke forpligtet til at anmelde, og politiet er ikke forpligtet til at rejse tiltale, hvis en borger anmelder en virksomhed eller en sælger. Det har ingen direkte aftaleretlig konsekvens, at et salg er sket i strid med markedsføringsloven.

Efter aftalelovens § 31 er aftaler ugyldige, hvis nogen har »udnyttet en andens betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold«. Der er dog krav om, at den opnåede eller betingede ydelse »står i væsentligt misforhold til mod-ydelsen«.

Ifølge forbrugeraftalelovens § 4, stk. 1, er telefonsalg som udgangspunkt ulovligt, medmindre man selv udtrykkeligt har bedt om at blive kontaktet. Erhvervsdrivende må således ikke uden forudgående anmodning rette henvendelse til en forbruger telefonisk eller personligt på dennes bopæl eller arbejdsplads m.v. for at indgå en aftale om salg.

Det følger dog af forbrugeraftalelovens § 4, stk. 2, at der er undtagelser hertil, da forbuddet f.eks. ikke omfatter telefoniske henvendelser om abonnement på aviser, formidling af forsikringer, abonnement om redningstjenester og bestilling af bøger. En aftale med en forbruger indgået under en uanmodet telefonisk henvendelse er som udgangspunkt ikke bindende for forbrugeren.

Endelig giver CPR-loven mulighed for, at den enkelte borger i CPR kan markere, hvis denne ønsker beskyttelse imod markedsføring eller advarsel imod at give kredit til borgeren. Ifølge CPR-lovens § 29, stk. 2, kan man som borger ved en markering i CPR blive registreret på den såkaldte Robinsonliste for at undgå uopfordrede salgsreklamer og telefonopkald fra sælgere, også i de tilfælde, der normalt er lovlige.

Ønsker en borger således ikke at blive kontaktet, kan den lade sig registrere på Robinsonlisten, hvorefter borgeren ikke må ringes op af en telefonsælger. Men telefonsælgere må imidlertid godt kontakte en person – trods registrering på Robinsonlisten – hvis denne har givet samtykke til kontakt, f.eks. ved via deltagelse i en konkurrence at have givet samtykke til at blive ringet op.

Det skal bemærkes, at forbuddet mod telefonsalg og markedsføring kun gælder for erhvervsmæssig aktivitet. Det vil sige, at det er lovligt for f.eks. analyseinstitutter, fagforeninger, religiøse foreninger, velgørende organisationer m.v. at kontakte en borger, selv om borgeren er registreret på Robinsonlisten og ikke har givet samtykke til kontakten.

Derudover kan en borger ifølge CPR-lovens § 29, stk. 3, få indsat en såkaldt kreditadvarsel som en markering i CPR om, at borgeren ønsker at advare mod, at der ydes kredit i borgerens navn. Kreditadvarslen blev indført ved lov nr. 1564 af 13. december 2016. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det:

»Det er ikke hensigten med lovforslaget at regulere, hvilken betydning virksomhederne skal tillægge en markering i CPR om, at en borger ønsker at advare mod kreditgivning i vedkommendes navn. Det vil i sagens natur bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, som skal foretages af virksomhederne.«

Ved indførelsen af kreditadvarslen blev den nærmere betydning dermed overladt til markedet. Det har vist sig ikke at være tilstrækkeligt.

Finansiering

Forslaget kan finansieres, ved at sælgerne betaler omkostningerne ved en berettiget klage.

Skriftlig fremsættelse

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af retssikkerheden for udsatte borgere, der indgår økonomisk forpligtende aftaler under falske forudsætninger.

(Beslutningsforslag nr. B 3)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.